

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

zondag 11 februari 2018

voorganger: ds. Martine Nijveld

Deze zondag zou je carnavalszondag kunnen noemen.

Aanstaande woensdag is het Aswoensdag, dag die het begin van de veertigdagentijd markeert.

We gaan bijna weer die tijd in van bezinning, inkeer, soberheid.

Maar vandaag nog even niet.

We horen opnieuw een verhaal over een wereld op zijn kop gezet, die wereld omgekeerd waar het evangelie voor gaat.

En ons slotlied vandaag gaat wat dat betreft helemaal los. Daar gaat alles op de kop, passend bij deze zondag. En daarna opnieuw op weg naar Pasen. Veertig dagen.

LEZING UIT HET EERSTE TESTAMENT: 2 Koningen 5:1-3 (Naardense bijbel, versie 2014)

1 Naäman, overste van de strijdschaar

van de koning van Aram

was een groot man

voor het aanschijn van zijn heer

en verheven van aanzien,

want door hem had de ENE

aan Aram vrijheid gegeven;

deze man

was een held van vermogen,

maar had huidvraat.

2 Als uit Aram benden uitgetrokken zijn

nemen ze uit het land van Israël

een klein meisje in kerkering mee,-

dat terechtkomt

voor het aanschijn van Naämans vrouw.

3 Zij zegt tot haar gebiedster:

ach, bevond mijn heer zich maar

voor het aanschijn van de profeet in Samaria,-

dan zou die hem

van zijn huidvraat afhelfen!

EVANGELIELEZING: Markus 1:39-45 (Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

³⁹In heel Galilea bracht hij het nieuws in de synagogen en dreef hij demonen uit. ⁴⁰Er kwam iemand naar hem toe die aan huidvraat leed; hij smeekte hem om hulp en zei, terwijl hij op zijn knieën viel: 'Als u wilt, kunt u mij rein maken.' ⁴¹Jezus kreeg medelijden, stak zijn hand uit, raakte hem aan en zei: 'Ik wil het, word rein.' ⁴²En meteen verdween zijn huidvraat en hij was rein. ⁴³Jezus stuurde hem weg met de ernstige waarschuwing: ⁴⁴'Denk erom dat u tegen niemand iets zegt, maar ga u aan de priester laten zien en breng het reinigingsoffer dat Mozes heeft voorgeschreven, als getuigenis voor de mensen.' ⁴⁵Maar toen de man vertrokken was, ging hij overal breeduit rondvertellen wat er gebeurd was, met als gevolg dat Jezus niet langer openlijk in een stad kon verschijnen, maar op eenzame plaatsen buiten de steden moest blijven. Toch bleven de mensen van alle kanten naar hem toe komen.

Gemeente van Jezus Christus,

Met Marcus 1 in de hand
zou je kunnen zeggen
dat Jezus een beroemdheid aan het worden is,
een BG-er, een bekende Galileeër.

Lees het hele hoofdstuk maar eens door
en je ontdekt hoe zijn
bekendheid, met elke stap die hij zet, groeit:
eerst is hij alleen een bekend persoon in Kafarnaüm,
aan het eind van het hoofdstuk kent heel Galilea hem en
kan hij zich nergens meer vertonen...
Hij kan niet meer
zomaar even de straat op, de stad in,
overal herkent men hem...

Met grove pennenstreken
doet Markus in dat eerste hoofdstuk zijn verhaal.
Kort en krachtig, strak na elkaar, in een stevig tempo, staccato,
vertelt hij over het werven van leerlingen,
over een optreden in de synagoge,
een uitdrijving van een onreine geest,
de genezing van de schoonmoeder van Petrus,
vele andere genezingen,
en als laatste (het verhaal van vandaag dus)
de genezing van iemand die aan huidvraat lijdt.

In oudere vertalingen stond hier: melaats.
Huidvraat noemt de Nieuwe Bijbelvertaling deze ziekte.
En in dat woord hoor je
hoe ziekte een mens kapot kan maken,
van binnen en van buiten,
hoe ziektzijn kan vreten aan je zelfbeeld, aan je krachten,
aan je vertrouwen, aan je hoop, aan je relaties.
Huidvraat: je hoort er de agressie van de ziekte in...
Je hoort er de macht van de ziekte in, het is niet te ontlopen.
Een mens loopt het verhaal binnen die is aangetast -
zichtbaar aangetast, gehavend...

(...)

Maar eerst nog even over dat steeds bekender worden
van Jezus. Hoe gaat hij daarmee om? Wat doet hij daarmee?
Het valt op dat Jezus,
en dat gebeurde in het verhaal hiervoor ook al,
oproept tot zwijgen,
zwijgen over wat er gebeurt...
Hij wil dat er gezwegen wordt over het wonder van de genezing
van deze mens met die huidziekte...
Wil Jezus die bekendheid niet?
Wil hij de aandacht niet?

Denk erom dat u tegen niemand iets zegt...
Een dringend verzoek,
een ernstige waarschuwing.
Het klinkt in onze vertaling nog redelijk keurig, ingehouden, netjes...
Denk erom, hou het geheim, hou het voor jezelf.
De emotie is eruit gehaald, eruit vertaald.
In andere vertalingen zit die er veel meer in
en horen we hoe Jezus hard tegen de man uitvalt,
hij snauwt hem af,
werpt hem naar buiten, zwijg, jaagt hem weg,
scheer je weg, wegwezen, waag het niet tegen iemand iets te zeggen...
Dat is andere taal, het doet er blijkbaar toe.

Maar de man die genezen is, kan niet zwijgen...
Hij kan het niet en doet het niet...
Hoe zou hij ook...
Hij spreekt, bazuïnt wat Jezus gedaan heeft, hem gedaan heeft, goed gedaan heeft,
in het rond...
Hoe zou hij zwijgen: leven en samenleven is 'm teruggegeven!

En Marcus lijkt hem gelijk te geven dat hij niet zwijgt,
daar zit wel een zekere humor in.
Het lijkt wel of hij de man subtiel gelijk geeft,
want Marcus gebruikt
voor het spreken van deze man een woord,
dat eigenlijk verkondigen betekent:
de goede, de blijde boodschap verder vertellen...

Waarom dan toch dat gebod tot zwijgen...?
Dat moet met de lijn te maken hebben die je het evangelie door hoort,
namelijk die dat we niet te snel moeten spreken over Jezus.
Spreek niet te vroeg, meen niet te snel dat je weet
wie hij is, hoe het zit,
hoor eerst het hele verhaal maar eens even...
Want dan hoor je meer dan de verhalen over de succesvolle genezer,
dan hoor je ook het verhaal
over dienen, de minste zijn, en welke
prijs hem dit alles kost – en ook degenen die hem volgen willen.
Wacht dus maar even...
Wees nog maar even stil...

En misschien, wat vrijelijk doordenkend,
is dat zwijggebod er ook omwille van de man die genezen
is van zijn huidvraat.
Want als hij overal rondbazuïnt wat er is gebeurd,
wordt hij opnieuw tot eenling, zonderling, aparteling, wonderkind.
En het gaat nu juist om herstel van de verbondenheid. Om zijn plek in de gemeenschap.

(...)
Even terug naar het begin.
Een mens met huidvraat komt naar Jezus toe.
Een besmettelijke ziekte.

Een ziekte die eenzaam maakt.
Omwille van gezondheidsredenen (van de rest) is de man buitengesloten.
En hoe groot het isolement is,
hoor je in het feit dat hij in zijn eentje
naar Jezus toekomt,
andere zieken in dit eerste hoofdstuk
worden door anderen bij Jezus gebracht,
worden thuis verzorgd;
deze man komt helemaal alleen: hij heeft geen mantelzorg. Hij heeft niemand.

Ik heb een tekening van Rembrandt opgenomen op de liturgie.
De man met huidvraat geknield, Jezus, twee leerlingen.
Jezus buigt zich voorover, maar houdt tegelijk afstand.
Hij raakt de man aan, voorzichtig, met zijn vingertoppen,
hij houdt de ander in ere,
benadert hem haast teder, met zorg,
maar houdt tegelijk zijn kleed wat terug,
bang voor te dichtbij?
Je ziet terughoudendheid en nabijheid, aanraking.
Bewogenheid en behoedzaamheid.
Zo simpel is het blijkbaar niet om de grens naar een ander over te gaan...
De leerlingen schuilen achter hem weg, niet op hun gemak,
ze lijken wat te smiespelen, een een-tweetje,
op afstand, ze doen niet mee, denken er het hunne van.
Zo simpel is het blijkbaar niet om de grens naar een ander over te gaan...

(...)

We hebben een apart korte lezing gelezen uit 2 Koningen 5.
Het begin van het verhaal van Naäman, een legeroverste, een groot man, met aanzien,
maar ook met huidvraat.
Het boek Koningen vertelt het verhaal van zijn genezing.
Het is een verhaal dat aparte aandacht verdient,
als verhaal erbij komt het niet tot zijn recht.
Voor vandaag heb ik alleen de eerste
drie verzen erbijgehaald,
vanwege dat meisje, dat kleine meisje,
gevangengenomen, slavin,
met haar grensoverschrijdende opmerking:
kon mijn meester maar
naar de profeet in Samaria gaan,
die zou hem wel genezen.
Dat meisje dat niet in hokjes denkt...
Maar in menselijkheid.
In barmhartigheid.
Zij maakt het verschil.
Ik moest denken aan wat ik gisteren in de krant las:
burgers in Brussel bieden met deze kou vluchtelingen slaappleatsen aan
voor één of twee of meer nachten. Barmhartigheid.
Zij maken het verschil.
Een andere wereld komt binnen.
Er gaat iets nieuws beginnen.

(...)

Ik maak een sprong naar het eind van
het korte evangelieverhaal van deze zondag.
Dat slot is raadselachtig.
Het hele verhaal al heeft iets van een zoekplaatje.
Tenminste in het grieks.
De Nieuwe Bijbelvertaling noemt
geregeld de naam Jezus,
maar eigenlijk staan nergens namen,
klinkt er alleen maar
hij en hij en hem...
Meestal heb je wel door
wie wie is...
Maar in de laatste zin
is het echt zoeken.
Daar lezen we:
hij ging overal rondvertellen,
verkondigen wat er gebeurd was,
en hij kon niet meer in de stad komen,
maar bleef op eenzame plekken...

Wie is wie?
Bij aandachtig lezen
ontdek je dat het Jezus is,
die nu op eenzame plekken verblijft,
veroordeeld tot afzondering.

Het lijkt alsof hij het lot van de man heeft overgenomen,
zijn positie overgenomen, zijn verleden, zijn isolement,
zijn plek, zijn wonden...

De wereld omgekeerd...
De mens met huidvraat genezen. Verkondiger geworden.
En Jezus kan zich in het openbaar niet meer vertonen.
Hij houdt zich op op eenzame plaatsen...
Staat erbuiten.

Maar het verhaal eindigt met een bijzondere zin.
Misschien zou je mogen zeggen:
met een hoopvol tóch.
Ze komen,
ze komen van overal, naar Jezus toe,
ze beginnen te komen, ze blijven komen.
Het klinkt alsof ze zich er niets van aantrekken.
Ze komen toch. Ze komen gewoon. Doorbreken zijn eenzaamheid.
Gaan over grenzen heen. Van alle kanten komen ze.

Er is iets begonnen, en het is niet meer te stuiten...
Het zal gaan en het gaat – naar die andere wereld, die wereld omgekeerd.
En het begint met kleine omgekeerde daden.
Daden van barmhartigheid.
Amen.